

עבודת השם

פרשת "כי תבוא"

ה"י, לשמוח גם במידת השוב וגם במידת הרע, לא כפי שעשה האדם הראשון שלא ידע להעריך את מצבו הטוב בגן עדן וכפר בטובה, אלא אתה שזכית להביא ביכורים, תעריך את מצבך הטוב, וזאת על ידי ההודאה, שפעם מצבנו היה הרבה יותר גרוע, כפי שנאמר: "ארמי אובד אבי... וידעו אותנו המצרים וגו'" (דברים, כי תבוא כו, ה"ז) ולכן, למרות שישנה גם הקללה של "בזעת אפיך תאכל לחם", חייבים לשמוח ולברך גם על הרע. במצוות ההודאה בביכורים, מודים בו זמנית גם על מידת השוב וגם על מידת הרע, ומכאן לומר רבי מאיר שצריך לברך על שניהם. (אור חדש)

"וְלִקְחַתְּ מֵרֵאשִׁית כָּל־פְּרֵי הָאֲדָמָה, אֲשֶׁר תֵּבִיא מֵאֶרֶץ־כְּנָעַן" (כי תבוא כ"ב)
 הכוונה למצוות שנאמר: אלו דברים שאדם עושה אותם אוכל מפרותיהם בעולם הזה, והקין קימת לו לעולם הבא" ואלו הן: כיבוד אב ואם, גמילות חסדים וביקור חולים והכנסת אורחים... ותלמוד תורה כנגד כולם. אשר תביא מארץך) זה העולם הזה (אשר ה' אלוהיך נתן לך) והירבה לך פרותיו, הן גשמים והן רוחניים שנאמר: רבי חנניא בן עקשיה היה אומר רצה הקב"ה לזכות... יגדיל תורה ויאריך (ושמת בטנא) זה האגירה של המצוות (והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלוהיך לשכון שמו שם. לשכון שמו שם זה מקור נשמתנו שהם חלק אלוהיך ממעל שהם חוזרים למקור צמצום היכן שהקב"ה משכון שמו שם העולם הבא עולם של אין סוף ברוך הוא. כל אחד יגיע לעולם הבא משלו לפי מה שיש לו בטנא, אם יש לו פירות טובים "מראשית פרי האדמה" כגון הכנסת אורחים, ביקור חולים, וכל שכן מצוות תלמוד תורה שכל אות שבתלמוד תורה שקול כנגד תרי"ג מצוות שנאמר "כנגד כל התורה כולם". אך מי שיש לו פרות רקובים בטנא, כגון: מצוות שהאדם אינו קיים ומנע חיות והארה לנשמתו או עברות שעבר שטימאו ופיחמו את נשמתו ופגמו בזכותה ובאפשרותה להיכנס לגן עדן, עקב שיקוץ פרי המצוות יישארו לו פירות רקובים בטנא להביא לעולם הבא.

כדי לנקות כזאת זוהמה מהנשמה מפני העולם הבא שהוא מוזכר וטהור שבו הקב"ה" משכון שמו שם, "צריך עולם כמהן מכבסה וזהו הנהגום רחמנא ליצלן, וכשתחכבס הנשמה "מהטנא" הפגום תחזור למקור חיותה אם ירצה ה', שנאמר כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. אך לצערנו ישנם מצוות שמי שמבטלם עונשו כרת שנאמר "ונכרתה הנפש ההיא מעמה" ואין ביכולת הנהגום לזככה. הנהגום הוא אינו עונש אלא הוא מין מכבסה שמנקה את הכתמים של "הבנד הלבין" כך הנהגום מנקה את כתמי הנשמה מפיחום עוונותה.

"וְלִקְחַתְּ מֵרֵאשִׁית כָּל־פְּרֵי הָאֲדָמָה, אֲשֶׁר תֵּבִיא מֵאֶרֶץ־כְּנָעַן" (כי תבוא כ"ב)
 העונש על האדם הראשון הגיע בגלל כפיות הטובה שלו, שהרי שהה בגן עדן והיה לו הכל, רק עץ אחד נאסר עליו לאכילה, ואף על פי כן הוא לא התאפק על יצרו ואכלו וכפר בטובה. ועל זה קיבל את עונשו, שאת כל מה שקיבל לפני כן בקלות, יצטרך להתאמץ ולעבוד. זוהי הקללה. התיקון של חטא אדם הראשון שלא הצליח להתאפק ולהתגבר על יצרו ואכל מעץ הדעת, בא לידי ביטוי במצוות הביכורים. לאחר שהאדם חרש זרע ועיבד את אדמתו בזיעת אפיו, עד שבסופו של דבר הוא זוכה לפרי האדמה, אזי יצרו תוקפו לקחת את הפרי הראשון לעצמו, שהרי זה מעשה ידיו לאחר סבל ועמל רב. באה התורה ואומרת לו: אל תהיה כפוי טובה כאדם הראשון, אשר למרות שהיה לו הכל בחינם ובקלות, הוא לא שלט על יצרו וכפר בטובה, אלא אתה, למרות שעבדת קשה וסבלת, תן קודם תורה לקדוש ברוך הוא ותפריש את הפרי הראשון ותשים אותו בטנא ולך אל המקום אשר יבחר ה' אלוהיך לשכון שמו שם.

לכן יורד אדם לתוך שדרוה ורואה תאנה שבכרה או אשכול ענבים שבכר, שם עליו גמי. ודרשו כאן "גמי" רמו לראשי תיבות "גדולים מעשי ה'". וייתן את הראשית לגבוה ויודה לקדוש ברוך הוא. לכן מוזכר כאן הפרי: תאנה וענבים, להזכיר את חטאו של האדם הראשון, שעל ידי התנהגותו הביא קללה על הארץ, ומעשהו היה בעץ תאנה או גפן. לפי זה יוצא, שאמנם מצוות ביכורים הייתה הודאה וברכה, אבל בתוך אותה ברכה ישנה גם קללה, כי אם אדם הראשון לא היה חוטא, היינו זוכים לקבל את הפרי ללא זיעת אפיים. ואף על פי כן צריך האדם לברך ולשמוח. לכן דורש רבי מאיר, מנין כשם שמברך על הטובה כך מברך על הרעה? תלמוד לומר בביכורים: "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך

18:44	כניסת השבת
19:42	צאת השבת
19:04	שקיעה
20:16	ר. תם
6:21	הנץ

הפסרה: "קומי אורי פי בא אורך"

אך ישנם עברות שעונשם כרת וכתמם לא ניתן לזיכור או לכיבוש. הדרך היחידה לנקותם ולתקנם זה ע"י גלגול הנשמה שנאמר "שלושה פעמים גילגולי גבר" (איוב) מתגלגלים עד שלוש פעמים באדם ואם עדיין הנשמה לא תיקנה את כיתמה כדי לזכות להיכנס לגיהנום, אזי מתגלגלים בחי, צומח, או דומם כלומר כשם שהנשמה בגופנו כך היא תהיה בתור עלה ותרגיש את כל נזקי הטבע חום קור גשם וכו', וזה יכול לקחת אלפי שנים עד שיבוא לתיקונן של הכרתות ורק אז יזכה להיכנס לגיהנום לנקות עוונותיו מחיו הראשונים כדי שיוכל להנות משכרו בגן עדן שנאמר שכר מצוה מיצוה ושכר עבירה עבירה והחי ייתן לליבו.

יהי רצון שהקב"ה יחזיר אותנו בתשובה שלמה ולא נצטרך לעבור את כל מהדורי הגהנום הללו ושיתקיים בנו הפסוק "ברוך אתה בבוואך וברוך אתה בעאתך" (דברים כח) מפרש רש"י שתהא יציאתך מהעולם הזה בלא חטא כביאתך לעולם בלא חטא. ובעזרת השם נצניע לכת עם השם יתברך ונשתדל לקיים מצוות בהסתר ואז "יֵצֵא יְהוָה אֶתְךָ אֶת־הַבְּרָכָה בְּאֶסְמִיךָ" (דברים כי תבוא כח).

סיפור בהמשכים "המוכיה שנעלם" חלק א.

קראקוב, עיר ואם בישראל, זכתה לרב חדש. בהתרגשות רבה הוכתר הגאון רבי העשיל ועלה לשבת על כיסא הרבנות. הציבור ידע כי הוא גאון בתורה ובעל מידות טובות, אולם הבריות לא ידעו עד היכן גדולתו מגעת. זמן קצר לאחר שנתמנה לתפקידו נטל הרב החדש את מקלו ותרמילו ויצא למסע בכפרים וביישובים שבמחוז קראקוב. הוא ביקש לעמוד מקרוב על מצב היהדות ביישובים הקטנים, ובכל מקום עורר את התושבים לקבוע עיתים לתורה ולהתחזק בקיום המצוות. בבואו אל אחד היישובים יצאו לקראתו היהודים המעטים שהתגוררו במקום וקיבלוהו בכבוד גדול. זכות נדירה זכו שרבה של קראקוב בכבודו ובעצמו יבוא לבקרם. הרב בחן את ענייני הדת ביישוב והורה לטעון את הטעון תיקון. לקראת ערב הזמינוהו יהודי המקום לסעודת ערב משותפת. הם בחרו לערוך את הסעודה באכסנייתו של החוכר, וזה הגיש אל השולחן מאכלים ומשקאות ביד רחבה. הרב השמיע לפני הנוכחים דברי תורה, חיזק את ליבם לעסוק בתורה ובעבודת ה', והתעניין במעשיו של כל אחד ואחד ובמצב פרנסתו. בני היישוב שמעו בצמא את דבריו ובלעו בשיקיה כל מילה. השעות חלפו ואיש לא רצה להינתק מהאווירה הנשגבה והמרוממת, עד שלפתע הופרעה השלווה. ביישוב התגורר מלמד-מורה, ר' מרדכי רוטנר שמו. איש טוב ותמים היה, ומלאכתו הייתה ללמד את ילדי היישוב תורה. האיש לא ביקש לעצמו דירה למגורים. עם רדת הערב היה בא אל אכסנייתו של החוכר, מניח את גופו על ספסל בין התנור ובין הכותל וישן את שנתו. בכל לילה היה קם בחצות, יושב על הרצפה ולאור הנר אומר 'תיקון חצות' בבכי, ומצטער על חורבן הבית וגלות השכינה. מכיוון שהיה משכים לקום, היה גם מקדים לישון. גם בערב הזה שכב על הספסל שלו בשעה מוקדמת, ולכן לא ידע על הסעודה החגיגית שנערכה במקום לכבוד רבה של קראקוב. שעת חצות הגיעה והמלמד התעורר משנתו. פתאום הבחין בהמולה שבפונדק, וראה את הרב יושב עם תושבי היישוב והם מגלגלים שיחה נאה. הדבר לא מצא חן בעיניו, והוא ניגש אל הרב ואמר: "הלוא השכינה שרויה בגלות, מלאכים בוכים בקול מר, וכיצד אתם מרשים לעצמכם לשבת בהרחבת-הדעת שכזו?!" פניו של רבי העשיל הרצינו, וניכר היה כי הדברים פילחו את חדרי ליבו. תיכף ביקש מהנוכחים להביא מים אחרונים ולברך, וסיים את הסעודה. למחרת בבוקר ביקש הרב לקרוא למלמד. "כמה אתה משתכר ביום?," שאל אותו הרב. המלמד ענה כי הוא מקבל עשרה טאלר ליום עבודה... **המשך יבוא!**

ודרשו חז"ל: אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין. המצוות בסה"כ הן הוראות יצרן לנשמה ואין לקב"ה שום טענות אם איננו מקימים אותם אלא שאנחנו מוזיקים לעצמנו כאשר לא שומרים על הוראות היצרן וכדי לחדש את הנשמה מלכלוך העוונות עלינו לעבור "אוברול" בגהנום ואת זה אפשר לחסוך ע"י כוח החזרה בתשובה.

הימים של בין ראש השנה ליום הכיפורים נקראים עשרת ימי תשובה, הגמרא בברכות אומרת שבראש השנה צדיקים נחתמים לחיים ורשעים למוות ואם נראים רשעים שעדיין חיים סימן שהקב"ה משלם להם על המצוות בעולם הזה ובעולם הבא משמדם עדי עד שנאמר בתהילים: "עד מתי יפרוחו רשעים כמו עשב יציעו כל פועלי און כדי להשמדם עדי עד". ובנונים נשארים תלויים בעשרת ימי תשובה כלומר הבינוני צריך להרגיש שהוא עומד על כיסא וחבל מונח על צווארו ואם יפילו לו את הכיסא ימות בחנק ע"כ. הבנוני אמור להיות צדיק גמור בימים של עשרת ימי תשובה כל מצוה או עברה יכולה להטות את כף המאזנים אם לחיים ואם למוות רחמנא ליצלן.

פינת ההלכות "דברים האסורים מדין השמעת קולי"

יא. יש להחמיר שלא לומר לגוי לנגן בכלי שיר בשמחה של מצוה בשבת, אפילו בכלי שיר שאינם פועלים על-ידי חשמל, חוץ משמחת חתן וכלה. ולכן אסור לומר לגוי לנגן בכלי שיר בשמחת תורה. ועל-ידי ישראל אפילו לקשקש בפעמונים אסור. (ילקוט יוסף שבת כרך ה עמוד עג)

יב. קיימא לן שבות דשבות במקום מצוה מותר, והיינו אפילו במקום מצוה שיש בה הנאת הגוף, כגון לומר לגוי בשבת שיביא לו פת לסעודת שבת, וכמו שפסק כיוצא בזה מרן בשלחן ערוך (סימן שלח סעיף ב), שמוותר לומר לגוי בשבת לנגן בכלי שיר לשמחת חתן וכלה, משום דהוי שבות דשבות במקום מצוה, אף על פי שיש במצווה זו גם הנאת הגוף. ושלא כדברי הערך השלחן שאוסר שבות דשבות במקום מצוה שיש בה הנאת הגוף, והוא עצמו מודה שדעת מרן השלחן ערוך להתיר. ואנן אתכא דמרן סמכינן.

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפז בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאוגו וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורבחון בן חוה	יוסף צברי בן אהרון

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.
המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.asef@gmail.com
כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרשו"